

Bachelor Vormgeving, locatie Zwolle
ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Verlag van de beoordeling van voorwaarden
10 juni 2022

Colofon

Instelling en opleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten

Onderlangs 9

6812 CE Arnhem

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet van toepassing

Opleiding: B Vormgeving

Locaties: Arnhem, Enschede, Zwolle

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 39111

Visitatiecommissie

René Kloosterman, voorzitter

Madeleine van Lennep, domeindeskundige

Sigrid van Willigen, domeindeskundige

Willem de Rooij, domeindeskundige

Christoph Seyferth, domeindeskundige

Vera Broek, student-lid

Titia Buising, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Postbus 5050

3502 JB Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Bevindingen	6
Overwegingen.....	10
Bijlagen.....	13
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	14
Bijlage 2 Bezoekprogramma	15
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	16

Inleiding

Op 10 juni 2022 is de bacheloropleiding Vormgeving van ArtEZ Hogeschool voor de kunsten gevisiteerd door een commissie van AeQui. Dit betrof een beoordeling van de voorwaarden die NVAO gesteld heeft. Het oordeel van de commissie is positief. De commissie spreekt haar waardering uit voor de daadkracht waarmee de Zwolse Academie, in een periode die gekenmerkt en bemoeilijkt werd door de Covid-19 pandemie en lockdowns, de uitvoering van het ontwikkelplan ter hand genomen heeft.

De instelling

Het onderwijs van ArtEZ is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. Studenten worden opgeleid in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities. ArtEZ bereidt studenten voor om op het hoogste niveau te functioneren als kunstenaar, ontwerper of docent, binnen beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, creative writing, dans of kunsteducatie. Binnen deze gebieden biedt ArtEZ bacheloropleidingen, masteropleidingen en een associate degree aan. Daarnaast kent de hogeschool verschillende vooropleidingen, oriëntatie cursussen en cursussen voor alumni. Er studeren circa 3.000 studenten bij ArtEZ en er werken circa 900 medewerkers.

De opleiding

De bacheloropleiding Vormgeving wordt aangeboden op drie locaties: Arnhem, Zwolle en Enschede. De academies hebben elk een eigen identiteit, waarmee ze aansluiten bij en kleur geven aan het onderwijs en het culturele klimaat in hun vestigingsplaats. De vierjarige (240 EC) bacheloropleiding Vormgeving omvat twaalf studierichtingen (of afdelingen), waarvan twee in Enschede, vijf in Zwolle en vijf in Arnhem. De Zwolse Academie omvat de afdelingen (studierichtingen) Illustration Design, Graphic Design, Comic Design, Animation Design en Interieurarchitectuur.

Op 3, 4 en 5 maart 2020 is de opleiding gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie was positief onder voorwaarden.

In het besluit van NVAO (7 december 2020) is de kwaliteit van de opleiding beoordeeld als positief, onder de volgende voorwaarden:

- De commissie raadt de hogeschool aan om het "artistiek klimaat" in Zwolle te onderzoeken, in relatie tot andere academies en in relatie tot haar eigen doelstellingen, en een vertrouwenwekkend ontwikkeltraject op te starten.
- De commissie adviseert ArtEZ om het kritisch vermogen van de studenten van de opleiding Vormgeving in Zwolle explicieter te ontwikkelen en terug te laten komen in het eindwerk.

De commissie merkt op dat deze constatering betrekking hadden op de bacheloropleiding Vormgeving in Zwolle; de bacheloropleiding Vormgeving op de locaties Arnhem en Enschede is door de commissie positief beoordeeld. In de beoordeling van de voorwaarden zijn deze locaties dan ook buiten beschouwing gelaten.

De visitatie

ArtEZ heeft aan AeQui opdracht gegeven de beoordeling van deze voorwaarden uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in overleg met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Deze commissie was grotendeels gelijk aan die van de oorspronkelijke beoordeling in maart 2020. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2016, het kader dat ook is gehanteerd bij de oorspronkelijke visitatie. In bijlage 2 is het programma van de bezokedag weergegeven. Het studentpanellid heeft door

onvoorziene omstandigheden de bezookdag online bijgewoond, de overige panelleden en secretaris waren fysiek aanwezig in Zwolle.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; de commissie heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is

de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in juli 2022 in concept toegevoerd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Bevindingen

De opleiding B Vormgeving in Zwolle heeft vanuit verschillende perspectieven ingezet op het bevorderen van het artistiek klimaat en het kritisch vermogen: herijking van de 'common ground', verandering van de organisatie, versterken van de relatie met de buitenwereld en het aanpassen van de beoordelingsformulieren en de beoordelingssystematiek voor het eindwerk. Ook hebben er op afdelingsniveau veranderingen plaatsgevonden. Omdat het bevorderen van het artistiek klimaat en het kritisch vermogen nauw met elkaar samenhangen, heeft de commissie ervoor gekozen haar bevindingen eveneens in samenhang te beschrijven. Overigens heeft ArtEZ de doorontwikkeling breder opgepakt dan alleen ten aanzien van de opleiding B Vormgeving, en daar waar nodig ook de overige Zwolse vormgevingsopleidingen (Ad Interieurvormgever en B Docent BKV) betrokken. Daarom wordt hier in de tekst regelmatig over "de Academie" gesproken; de beoordeling heeft uitsluitend betrekking op de B Vormgeving.

Herijking 'common ground'

De Academie heeft, samen met interne en externe stakeholders, gewerkt aan het herdefiniëren van het begrip Human Matters: dit staat inmiddels voor maatschappelijke verbondenheid en een bewuste positie van de student in de wereld waarbij het uitwisselen van ideeën, ervaringen en betekenisvolle verhalen instrumenteel is. De invulling van het begrip Human Matters is daarbij verschoven van een idealistisch engagement naar een meer pragmatische individuele urgentie, waarin betekenisgeving een belangrijke rol speelt.

Organisatieverandering

Hiernaast heeft de Academie ingezet op een verandering van de organisatiestructuur onder andere gericht op het creëren van gezamenlijk eigenaarschap binnen de Zwolse Academie. Er zijn vier nieuwe hoofden aangesteld, waaronder een hoofd voor de werkplaatsen. Daarnaast is er een directeur ad interim aangesteld voor de Zwolse locatie. De directeur heeft zich gericht op de verbetering en verandering van de organisatie. Om samenwerking en eigenaarschap te stimuleren zijn twee academiedagen georganiseerd en is een strategisch formatie- en ontwikkelplan voor medewerkers gemaakt en geïmplementeerd. Ook is de samenwerking tussen de managementassistenten geïntensiveerd en zijn twee nieuwe medewerkers aangesteld (voor interne en externe communicatie en voor afdelingsoverstijgende activiteiten).

De Academie heeft een ondersteuningsstructuur van 'critical friends' ingericht die gedurende het gehele proces een rol spelen. Het inhoudelijke gesprek is gevoed en begeleid door de oud-directeur van de AKI in Enschede en de lector van het lectoraat Art education as Critical Tactics (AeCT) van ArtEZ. Ook is ingezet op ondersteuning van onderwijskundige processen, marketing en communicatie (binnen en buiten de academie) en het versterken van de onderlinge samenhang en de gezamenlijke projecten binnen de Zwolse Academie.

Het versterken van de onderwijsorganisatie en de samenwerking tussen afdelingen (o.a. in de vorm van een samenwerkingsprotocol), wordt als basis gezien voor het creëren van 'de humuslaag' van het artistiek klimaat. Deze organisatorische aspecten zijn ook onderdeel van het jaarplan 2021-2022 en het meerjarenplan.

De afdelingshoofden hebben tweewekelijks overleg zo bleek tijdens de visitatie. In de eerste fase van het hersteltraject was dit wekelijks. Daarnaast is er ook veel informeel overleg. De afdelingshoofden zien elkaar als directe collega's. Voor de nieuwe afdelingshoofden geldt dat voor hun afdeling het veranderproces al in gang was gezet bij hun aantreden en dat ze de ambitie hebben om dit door te zetten. De inzet van de interim-directeur wordt door betrokkenen gewaardeerd; hij heeft op alle fronten gezorgd voor beweging.

Afdelingshoofden zijn betrokken (geweest) bij de sollicitatieprocedure van nieuwe afdelingshoofden en de te starten procedure voor de nieuwe directeur. Tussen een aantal afdelingen vindt ook 'uitwisseling' van docenten plaats; waarbij docenten een semester lesgeven in de andere afdeling. Hiernaast vindt uitwisseling van docenten plaats met de locaties Enschede en Arnhem.

De critical friends van de opleiding voelen zich zeer gehoord en betrokken, zo hoorde de commissie in het gesprek. De critical friends worden actief betrokken bij het discours over artistiek klimaat en kritisch vermogen waarbij er ruimte is voor een diversiteit aan interpretaties. In dat discours worden ook de academies Arnhem en Enschede betrokken.

Veranderingen op afdelingsniveau

Op afdelingsniveau is daar waar nodig gewerkt aan een herijking van de visie op het werkveld en wijzigingen van het curriculum. Dit laatste had vooral betrekking op het versterken van samenwerking, aandacht voor interdisciplinaire programma's en invloed van buiten naar binnen. Elke afdeling heeft daartoe een ontwikkelplan opgesteld.

Op afdelingsniveau is eveneens ingezet op aanscherping van de rol en positie van het (afdelingsoverstijgende) Winter- en Zomerlab. Daarnaast is de theorielijl meer expliciet afgestemd op de overige onderdelen en wordt nadrukkelijk meer samenwerking gezocht met de werkplaatsen. Ook zijn de instroomeisen aangescherpt; daarbij wordt middels opdrachten kritischer gekeken naar de reflectievaardigheden van kandidaten. En naar de vraag of studenten passen bij het profiel van de afdelingen.

De afdelingen Comic en Animation Design hebben een maakweek geïntroduceerd waarbij studenten in één week zoveel mogelijk werk maken, zonder programma en beoordelingen. Bij Graphic Design is de studieweek geïntroduceerd: hierin formuleren vierdejaars studenten een opdracht

voor de andere studenten en werken studenten van alle leerjaren samen. Bij Illustration Design zijn jaar- en semesterthema's expliciet gemaakt om de samenhang te bevorderen en zijn zogenaamde impactweken geïntroduceerd. Deze weken omvatten gastlessen, workshops, expertmeetings en onderzoeksthema's waarmee studenten hun impact op en positie in het vakgebied en het werkveld onderzoeken en pitchen aan peers, docenten en alumni. Bij Interior Architecture wordt meer aandacht besteed aan auteurschap en innemen van een eigen positie en is de onderzoekslijn verstevigd. Naast 'onderzoekend ontwerpen' wordt ook gewerkt aan 'ontwerpend onderzoeken'. De afdeling wil studenten daarmee stimuleren nieuwsgiering te blijven naar de vraag achter de vraag.

De werkplaatsen staan, zo bleek tijdens de visitatie, voor werkend leren en lerend werken. Er is ruimte voor instructie en voor onderzoek en het uitwerken van ontwerpen. Met betrekking tot dit laatste is een project voor het inrichten van open werkplaatsen gestart, waarbij studenten zelf vrij kunnen experimenteren en leren. Dit vereist een andere rol van instructeurs en begeleiders; docenten hebben workshops gevolgd om deze nieuwe rol in te vullen.

Studenten hebben desgevraagd tijdens de visitatie aangegeven dat zij, binnen hun afdeling, actief met studenten van alle jaren in contact gebracht worden. Dit vindt plaats middels projectonderwijs, projecten of een tussenschouw. Studenten vinden dit positief, hierdoor leren ze van elkaar en kunnen ze elkaar helpen. Studenten voelen zich ook uitgenodigd om hun mening te laten horen en ervaren veel meer ruimte dan voorheen om kritisch te reageren op de opleiding en/of hun docenten. Ook worden er bij sommige afdelingen gesprekken inzake sociale veiligheid gevoerd met studenten en docenten. Studenten vinden ook de filosofielessen inspirerend. In deze lessen worden ze aangesproken op hun kritische denkhouding. Studenten hebben opgemerkt dat er verschillende manieren zijn om internationale ervaring

op te doen, variërend van exchange, deelname aan buitenlandse beurzen en de betrokkenheid van internationale kunstenaars bij het Winter- en Zomerlab. Studenten Animation Design hebben desgevraagd opgemerkt dat de communicatie nog verbeterd kan worden.

Versterken relatie met buitenwereld

Onderdeel van het bevorderen van het artistiek klimaat en het kritische vermogen is ook het versterken van de relaties met en de zichtbaarheid in de buitenwereld. Daartoe heeft de Academie inzet op bijeenkomsten met Ralph Keuning van museum De Fundatie en andere externe partijen, samenwerkingen opgezet en gecontinueerd met verschillende externe partijen (zoals broedplaats Perron 038, Comic Festival de Nieuwe Garde en het kunstmuseum in Den Haag). Ook is er nieuw beleid inzake internationalisering opgesteld en is de website van de Academie opnieuw ingericht.

In de gesprekken met docenten en afdelingshoofden is duidelijk bevestigd dat studenten uitgedaagd worden zich te verbinden met de buitenwereld. Daarin wordt aangesloten bij het proces van de student. Ook zijn er samenwerkingen tussen de afdelingen en met andere opleidingen binnen ArtEZ (bijvoorbeeld met theater en conservatorium). Docenten hebben aangegeven dat deze samenwerkingen nog meer versterkt kunnen worden.

Beoordelingsprotocollen en -systematiek

In het bevorderen van het kritisch vermogen van studenten heeft de Academie ingezet op het aanscherpen van beoordelingsprotocollen (zowel inhoudelijk als procedureel) en de beoordelingssystematiek. Daarbij zijn de beoordelingscriteria nadrukkelijker gekoppeld aan de landelijke competenties, waarin de competentie kritische reflectie en de competenties gericht op impact en samenwerking met de buitenwereld een explicietere plek hebben gekregen. Daarnaast zijn de beslisseregels aangescherpt.

Ook zijn op afdelingsniveau de afstudeerprogramma's aangepast. Zo zijn bij de afdeling

Interior Architecture het onderzoek en de scriptie meer verweven. En bij Graphic Design is de scriptie gericht op de theoretische verdieping van het beeldende werk. Bij Illustration Design, Comic Design en Animation Design is in de vakbeschrijvingen voor de scriptie en het individueel onderzoek meer aandacht voor de impact van het onderzoek en het werk.

Om het kritisch vermogen van studenten te versterken heeft de Academie eveneens ingezet op de implementatie van peer-beoordelingen. Hiermee krijgen studenten een nadrukkelijke rol in de bespreking van het werk. Bij Illustration Design krijgt dit vorm in formatieve werkgesprekken voorafgaande aan een schouw (afgeleid van de DAS-Arts methode). Bij Comic Design en Animation Design zijn rubrics ontwikkeld voor tussenschouwen en zelfreflecties door studenten. Studenten van Animation Design vinden dit leerzaam en positief zo bleek tijdens de visitatie. Zij nemen bij deze tussenschouw verschillende rollen aan (bijvoorbeeld galeriehouder) waardoor ze makkelijker feedback kunnen geven aan elkaar en ook meer peer-feedback ontvangen.

Ook de docenten waarderen dit, zo bleek tijdens de visitatie. De zelfevaluatie bij Animation Design draagt er aan bij dat het persoonlijke en professionele van elkaar losgekoppeld worden en dat studenten de relevantie van hun eigen werk beoordelen. Bij Comic Design wordt deelname aan internationale prijzen gestimuleerd.

De Academie heeft bovendien onderscheid gemaakt tussen begeleiden en beoordelen: artistieke begeleiding en studievoortgangsbegeleiding zijn uit elkaar gehaald. Studenten formuleren het als volgt: "We worden niet meer beoordeeld op wie ze zijn, maar op wat we maken." Hiernaast zijn er gezamenlijke kalibratiesessies georganiseerd over beoordelen en toetsen en hebben meer docenten een basiskwalificatie examinering behaald. Bij de afdeling Illustration Design is de aangepaste beoordelingssystematiek tussentijds geëvalueerd.

Alumni waarmee de commissie gesproken heeft, hebben tijdens de visitatie opgemerkt dat de opleiding hen in staat heeft gesteld zich te ontwikkelen als persoon en als maker. Door de opleiding hebben ze hun kwaliteiten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Voor alumni met een mbo achtergrond geldt dat de opleiding hen daarnaast heeft gestimuleerd tot het ontwikkelen van een creatief vocabulaire. Een aantal alumni is betrokken bij de opleiding als gastdocent of als externe deskundige bij de examens.

Alumni hebben desgevraagd aangegeven dat ze in 'hun tijd' de opleiding als 'bubbel' ervaren hebben. Alumni zien en waarderen dat in de huidige opleiding de betrokkenheid van het werkveld bij de opleiding verbeterd is. Alumni hebben ook aangegeven dat in de opleiding meer aandacht kan zijn voor ondernemersvaardigheden.

Proces

Voor het herdefiniëren van de 'common ground', artistiek klimaat en kritische vermogen heeft de Academie een proces van intensief en veelvuldig overleg tussen de hoofden en de eerder genoemde critical friends ingericht. Dit proces is ondersteund door:

- brede overleggen tussen afdelingen en werkplaatsen om de samenwerking tussen beide te versterken. Met als doel studenten meer vrijheid te laten ervaren en de positie van de werkplaatsen te verhelfen;
- de herinrichting en re-design van de gebouwen gericht op meer openheid, ontmoetingen van buiten naar binnen en andersom. Concreet betreft dit de herinrichting van de kantine, het creëren van expositiemogelijkheden en het wegnemen van gesloten deuren;
- een workshop over beoordelen voor de hoofden van de afdelingen;

- sessies met een brede vertegenwoordiging van studenten, hoofden, docenten waarin gewerkt is aan het herformuleren van de 'common ground';
- een doorlopende gesprekslijn over onderwijs en onderzoek met de eerder genoemde lector en de hoofden. Hierin is aandacht voor thema's als profilering, positionering en samenwerking rondom onderwerpen als identiteit, pedagogisch-didactische visie, het eigen profiel Zwolle en de waarde van interdisciplinariteit.

In het gesprek met het management is aangegeven dat de constatering en aanbevelingen van de vorige visitatie ook mee zijn genomen in het nieuwe strategische plan van ArtEZ. Onderdeel daarvan is de ambitie om 'midden in de maatschappij' te staan. Ook het (lange termijn) perspectief van de beoogde nieuwbouw in de spoorzone in Zwolle, waar alle Zwolse ArtEZ opleidingen en ook makers gevestigd zullen zijn, draagt hier aan bij.

Docenten waarmee de commissie gesproken heeft, ondersteunen de ingezette veranderingen, zo bleek tijdens de visitatie. Docenten ervaren de openheid van de werkplaatsen als positief, net als de academiedagen en ruimte die gecreëerd wordt in en om het gebouw. In dat kader is opgemerkt dat het werken met studio's (in plaats van lokalen) er aan bijdraagt dat studenten meer aanwezig zijn, betrokken zijn bij elkaar en zich meer eigenaar voelen van hun eigen plek / studio. Voor docenten betekent het werken in studio's dat zij makkelijker met meerdere jaarlagen tegelijkertijd contact hebben en dat spreken van studenten in hun studio tot hele andere gesprekken leidt.

Overwegingen

De commissie wil de Academie ten eerste complimenteren met het vele werk dat verzet is in een periode waarin ook nog eens, als gevolg van de Covid-19 pandemie, een groot beroep is gedaan op de veerkracht, de inzet en het improvisatievermogen van docenten en studenten. De Academie is er in geslaagd om in deze turbulente periode constructief en met urgentie te werken aan het versterken van het artistieke klimaat en het kritisch vermogen.

Voorwaarde 1

De commissie raadt de hogeschool aan om het "artistiek klimaat" in Zwolle te onderzoeken, in relatie tot andere academies en in relatie tot haar eigen doelstellingen, en een vertrouwenwekkend ontwikkeltraject op te starten.

Het panel is van mening dat de Academie er in is geslaagd om in de achterliggende periode constructief en met urgentie te werken aan het versterken van het artistieke klimaat.

Daartoe is een proces ingericht waarin alle relevante interne stakeholders betrokken zijn geweest en waarin ook externe stakeholders hun bijdrage hebben gehad. De commissie waardeert hierbij ook de inzet van critical friends van de andere academies van ArtEZ.

De afdelingshoofden vormen, zo bleek tijdens de visitatie, een hecht en gedreven team. Ze ondersteunen de ingezette veranderingen en de ruimte die is ontstaan voor nieuwe ontdekkingen. De commissie vindt het positief dat het hoofd van de werkplaatsen nu ook onderdeel uitmaakt van dit team. Dit draagt bij aan het belang dat in de Zwolse Academie gehecht wordt aan het maken.

De organisatieveranderingen, het discours tussen hoofden en lector, de betrokkenheid van de buitenwereld, de betrokkenheid van de andere ArtEZ academies, het nieuwe werkplaatsenbeleid, het aanscherpen van het toelatingsbeleid en de veranderingen op afdelingsniveau, dragen volgens de commissie allemaal bij aan het versterken van het artistieke klimaat. Ook stelt de commissie vast dat er openheid is in de gesprekken die worden gevoerd op de Academie en dat er steeds meer

cross overs ontstaan. Studenten voelen zich veilig en uitgenodigd (kritische) feedback te geven.

Het is de commissie opgevallen dat de ingezette veranderingen op alle niveaus zichtbaar en voelbaar zijn; bij hoofden, docenten en studenten. De commissie raadt de opleiding aan in de verdere implementatie docenten meer expliciet mee te nemen; in het verder ontwikkelen van het artistiek klimaat spelen zij een belangrijke rol. Bij deze groep stakeholders kan volgens de commissie de urgentie voor de veranderingen en het leren van elkaar versterkt worden. De veelal kleine aanstellingen van docenten dragen er aan bij dat dit meer tijd in beslag zal nemen.

De commissie realiseert zich (net als de opleiding in de gesprekken en de zelfevaluatie) dat het verankeren van de ingezette cultuurverandering en het bijbehorende artistieke klimaat tijd nodig heeft. De commissie heeft veel vertrouwen in de weg die is ingeslagen en de concrete verbeteringen die zichtbaar en voelbaar aanwezig zijn in de Academie zijn daarvan het eerste resultaat. Binnen de Academie is nu ruimte voor discours, de openheid tussen docenten en studenten is sterk verbeterd, en ook tussen afdelingen onderling, en – last but not least – de interactie met de buitenwereld is versterkt. Dit is een breed gedragen ontwikkeling, en de commissie is ervan overtuigd dat de Academie dit pad verder zal bewandelen: het is een onomkeerbaar proces.

Deze overwegingen in ogeschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding voldoet aan deze voorwaarde.

Voorwaarde 2

De commissie adviseert ArteZ om het kritisch vermogen van de studenten van de opleiding Vormgeving in Zwolle explicieter te ontwikkelen en terug te laten komen in het eindwerk.

De hiervoor geschetste inzet op het versterken van het artistieke klimaat geldt ook voor het versterken van het kritische vermogen. Beide aspecten hangen volgens de commissie nauw met elkaar samen en de verschillende verbetermaatregelen hebben op beide een positief effect.

De commissie heeft geconstateerd dat in de beoordelingsformulieren het aspect kritisch vermogen meer zichtbaar is gemaakt. De feitelijke toepassing hiervan (als in ingevulde beoordelingsformulieren) heeft de commissie nog niet kunnen beoordelen. De betreffende beoordelingen vonden na de visitatie plaats.

De commissie vindt het positief dat de rol van beoordelaar en begeleider gescheiden zijn, dit draagt bij aan de onafhankelijkheid van de beoordeling van studenten. Dit geven studenten ook aan als een grote verbeterstap, ze voelen zich meer gezien, en vooral ook veiliger om een gesprek aan te gaan en kritiek te kunnen geven richting beoordelaars.

Ook heeft de commissie waardering voor de in gang gezette peerreviews en voorschouwen, dit draagt ook bij aan het ontwikkelen van het kritisch vermogen van studenten. Met beide verbetermaatregelen wordt de student steeds meer 'los gezien' van het gemaakte werk.

De commissie stelt vast dat de examencommissie in het hele proces van verandering haar rol als critical friend heeft opgepakt. Het scheiden van de rollen van begeleider en beoordelaar past in de adviezen die de examencommissie heeft gegeven. Ook staat toetsdeskundigheid (in de vorm van BKE) nu meer op de agenda. De examencommissie voelt zich gehoord als critical friend.

Wel is het de commissie opgevallen dat aan de zittingstermijn van de leden van de examencommissie geen maximum verbonden is. Zij raadt de Academie aan de richtlijnen voor good governance van de Vereniging Hogescholen te volgen.

Om zich een beeld te vormen van de ontwikkeling van het kritische vermogen heeft de commissie tijdens de visitatie met studenten in de afstudeerfase en alumni gesproken en hun (concept) eindwerk bekeken (in totaal 15 afstudeerders). De studenten benoemen de onderling sterkere feedback en het kritische gesprek dat nu meer gevoerd wordt, ook in de afstudeerfase. Onderwerpen van het afstudeerwerk tonen meer urgentie dan voorheen. De commissie realiseert zich hierbij dat het opleiden van deze studenten nog grotendeels heeft plaatsgevonden in het 'oude systeem'. Desondanks ziet de commissie een vertrouwenwekkende ontwikkeling; de commissie heeft er vertrouwen in dat deze ontwikkeling steeds beter zichtbaar wordt in de eindwerken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding voldoet aan deze voorwaarde.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de daadkracht waarmee de Zwolse Academie een onomkeerbaar ontwikkelproces is aangegaan; de opleiding B Vormgeving voldoet aan de beide gestelde voorwaarden.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, juli 2022

René Kloosterman
Voorzitter

Titia Buising
Secretaris

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

ir. R.S. (René) Kloosterman, voorzitter

is sinds 2002 betrokken bij de opzet en uitvoering van het accreditiestelsel in Nederland en Vlaanderen. Hij zit met regelmaat visitatiepanels voor, en was ook betrokken bij de visitatie in 2020.

S.H. (Sigrid) van Willigen

Sigrid van Willigen was tot 2022 directeur Fine Art bij HKU; ook was zijn Head School of Design bij HKU.

M.M.J. (Madeleine) van Lennep

Madeleine van Lennep is directeur van de BNO, de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers

C. (Christoph) Seyfert

Christoph Seyfert is een Nederlands ontwerper en docent in de bachelor Interior Architecture & Furniture Design van KABK. Hij was ook betrokken bij de visitatie in 2020.

Prof. W. (Willem) de Rooij,

Willem de Rooij is hoofddocent aan de Städelschule Frankfurt (Staatliche Hochschule für Bildende Künste). Tevens is hij beeldend kunstenaar, en exposeert regelmatig. Hij was ook betrokken bij de visitatie in 2020.

V.L. (Vera) Broek, studentlid

Vera Broek studeert B Muziek aan Codarts, en BSc Biomedische Wetenschappen aan het LUMC. De commissie werd bijgestaan door drs. Titia Buising, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

- 08:30 - 09:30 Koffie, bekijken expositie.
- 09:30 – 10:00 Introductie door Directeur en CvB
- 10:00 - 10:45 Panelgesprek 1: Hoofden
- 11:00 – 11:30 Panelgesprek 2: Critical Friends
- 11:45 – 13:00 Rondleiding en gesprekken met eindexamenkandidaten
- 13:00 – 14:00 Lunch
- 14:15 -15:00 Panelgesprek 3: Docenten
- 15:00 -15:40 Panelgesprek 4: Studenten
- 15:40 – 15:50 Pauze
- 15:50 – 16:30 Panelgesprek 5: Alumni
- 16:30 - 17:30 Overleg commissie en terugkoppeling
- 17:30 Sluiting & borrel

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie Ontwikkeltraject Zwolle (2022)
- Herstel- en verbeterplan ADZ
- Document Accreditatie documentatie (met links naar onderliggende documenten)
- Competentieniveaus Animation & Comic
- Design of justice (fotoreeks)
- Verslagen Winterlab en Zomerlab (2020, 2021, 2022)
- Verslagen Room-studiedagen
- Semesterboeken Graphic Design
- Overzicht Samenwerkingspartijen
- Gesprekken met en werk van vijftien bachelor afstudeerkandidaten, als volgt verdeeld over de afdelingen:
 - Comic Design: 3
 - Animation Design: 1
 - Graphic Design: 4
 - Interior Design: 4
 - Illustration Design: 3